

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an . 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte	„FOAIA DIECESANĂ“
„ „ „ pe 1/2 an: 5 „	etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	iară banii de prenumerațiune și inserțiuni al
„ România și străinătățile pe an 14 franci	de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor.	A D M I N I S T R A T I A
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „	de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec în Caransebeș

Cuvântare de Anul nou

ținută în biserica drept-credincioasă din Logoj de
Protopresbiterul Dr. George Popoviciu

„În gura necuraților lațul
cetățenilor“. Pildă XI, 8.

Iubiților Creștini!

Aruncând o privire fugitivă asupra anului trecut 1897, mintea mea gânditoare se oprește rostind judecata, poate mai mult rea decât bună asupra lui. În general vorbind, mersul extraordinariu al vremii, prin curgerea neconținută a ploilor din începutul primăverii și până la s. Rusalii a cauzat aproape preste tot continentul european daune de zeci de milioane, și chiar preste acest pământ binecuvântat de Dumnezeu și locuit de noi, a adus pagube mari, căci puține vor fi casele noastre, și puțini de tot vor fi economii, măestrii, neguțătorii și cărturarii noștri, asupra cărora grijile și lipsele, produse prin acest an rău, se nu apese simțitoriu.

În timp de cercare, mintea noastră se pleacă smerită, inima noastră este mai duioasă și mai moale: cugetările, dorințele și simțurile noastre sunt mai resignate. Și atunci porțile sufletului nostru se deschid cu înlesnire și cu bucurie pentru a primi cuvântul de mângăere și încurajare spre ușurarea zilelor din urmă. Cuvântul dumnezeesc în vreme de grea cumpănă mângăie și întărește, alinează grijile, ușurează lipsele și întărește puterile desnădăjduite. Dar cui? oare învățatului sumet, carele în închipuita lui înțelepciune, batjocuresce și râde de biserică și de religione? oare bogatului îngâmfat și desmerdat în prisosul averilor grămădite, cari servesc poftelor sale? oare avarului (sgârcitului), al cărui Dumnezeu este aurul și argintul, căruia se închină cu tot sufletul și cu tot trupul său? oare demoralizatului, carele se tăvăleşce în gunoiul răutăților sale și carele trebuințele

firei le denaturează spre a născoci plăceri neiertate și necunoscute? oare stăpânitoriu-lui îmbetat și orbit de puterea trecătoare a pozițiunii sale, din care vatămă fără muștrare de cuget dreptul și lovesce dreptatea în față, fără frică de Dumnezeu și rușine de oameni? oare necredinciosului, impiului și celui fără de lege, carele neavând Dumnezeu și lege se închină pântecelui său ori măriroi sale îndărătnice? oare fățarnicului viclean, carele cu limba și cu buzele sale mărturisesc împreună cu noi, iară cu gândul și cu inima lui departe este și râde de noi? Nu, Iubiților creștini! astăzi nu caut în șirurile noastre cărturari necredincioși, bogați desmerdați, sgârceți înrătățiți, corupți necurați, puternici încrezuți, lăpădați de credință, nebuni, și fățarnici seducători. Caut însă pre cei mulți necăjiți, spre a-i mângăia, pre cei suferinzi spre a-i întări prin cuvântul, care ne este dat noauă dela Dumnezeu. Veniți aici și ascultați-mă pre mine: voi vedu ve lipsite și voi orfanilor neajutorați, voi economilor muncitori, cari prin sudoarea feții voastre viețuiți în lipsuri și necazuri, voi măestrilor numeroși, și voi pușinilor neguțători, cari prin silințele voastre cu cruțări forțate abia o duceți de azi până mâne și veniți toți evlavioșilor fruntași inteligenți, ca să ne audă pre noi Domnul în ziua necazului. Ștergeți lacrimile și sufocați suspinele voastre, depărtați gândurile întristătoare, respirați îngrijirile viitoare și întăriți-vă inimile, căci cu noi este Dumnezeu. Dar mirarea nu vă prindă, când în acest veac înșelătoriu cercare vine asupra noastră, când omul vânează în mare parte după aparențe, căci totul, aproape totul, ce se arată ochiului său fals și neadevărat este, chiar științele, artele, comerțul și industria în produsele lor prin mână omenească lacomă falsificate sunt. Când bărbatul de știință fără scrupulositate propagă învățături, pre cari sin-

guri nu le cunoaște și nu le crede spre a amăgi pre alții; când artistul crează opere de artă la părere admirabile, dar în structura lor internă cu spoială slabă; când neguțătorul vinde marfa și produsele sale falsificate cu marca veritabilei proveniențe; când meseriașul și industriașul produsele și obiectele le prepară la formă și înfățișare plăcute, dar puțin adevărate și solide. Scurt zis, când vânează omul după înșelăciune, căci o lume de minciună și amăgire ne cuprinde și aproape toate creațiunile și produsele lipsite sunt de ființă reală și adevărată. Un duh rău planează asupra acestui veac, un duh, carele nu este duhul lui Dumnezeu ci al diavolului, un duh nefericit, carele se năpustesc asupra minții și inimii omului, spre a le duce în rătăcire. Și rătăcirea în parte ne-a și cuprins și ne stăpânesc, căci iată omul creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, facultățile sale în parte cum le folosește. Minte — regina corpului — speculează feluri și moduri, nu spre a ajuta, ci spre a desbrăca pe aproapele și fratele său; inima — sediul doririlor noastre — râvnesc neconținut la împlinirea unor poftă, cari nasc, cresc și sporesc în proporția inversă în care tindem a le sătura; limba, menită a descoperi gândul și voința noastră, servește din potrivă, spre a le ascunde acestea; și în sfârșit voința și lucrarea noastră, care ar trebui să promoveze binele nostru și al deaproapelui, precum și să sorvească la preamărirea lui Dumnezeu, a uitat și părăsit aceste două din urmă, și urmează singur pornirilor egoistice. Acest duh necurat, produce amăgitori și înșelători și vestesc o lege perversă, care la sfârșit va nimici pe om cu toate ale sale. Să punem hotare acestui duh pustitoriu și să deschidem mințile și inimile noastre, spre a primi duhul lui Isus Cristos Mântuitorului nostru, carele ne arată calea binelui, adevărului și a vieții, și să alungăm duhul înșelăciunii și al rătăcirii prin duhul dreptății și al temerii de Dumnezeu. Atunci omul creat de Dumnezeu, după chipul și asemănarea lui, va năvăli spre a se înălța și a se apropia de perfecțiunea Dumnezeirei; iară nu se coboară jos spre dobitoacele necuvântătoare, căci omul în starea decadenței sale covârșesc și animalele cele mai josnice. **Veni** Fraților! ascultați-mă pre mine, frica Domnului vă voi învâța pre voi!

„Păziți-vă, să nu vă amăgească pe voi cineva cu filosofia și cu înțelepciunea cea deșartă după obiceiul oamenilor, după stichile lumii și nu după Cristos, că într'ênsul locuesce toată plinirea Dumnezeirei trupesce“¹⁾. — zice

s. apostol Pavel în apostolul de azi; iară înțeleptul Solomon zice la Pilde în parimiile cetite ascară: „Sfârșirea dreptilor va îndrepta pre dônșii și împedecarea călcătorilor de lege va prăda pre ei..... dreptul din cursă va scăpa și înlocuise va da cel necurat; în gura necuraților lațul cetățenilor..... întrubinecuvântarea dreptilor, se va înălța cetatea, și cu gura necuraților se va săpa“).

Trecând la altă ordine de idei, amintesc, în urma pozițiunii mele, Iubiților Creștini! cu o rezervă silită și impusă de situațiunea gravă, în care ne aflăm, că în decursul anului 1897 s'a ivit o mișcare de propagandă pernicioasă spre a abate creștinii nostri dela legea și biserica lor străveche. Potolindu-se aceasta încât-va cătră sfârșitul anului dar și din alte considerațiuni mai înalte abzie de astădată a desvôli și a demasca în toată nuditatea lor, apucăturile acestor uneltiri, cari pot deveni un pericol extrem de mare, pentru pacea și buna'nțelegerea neturburată prin vênătoarea de suflete de de mult.

Iară dacă siliți vom fi prin provocările continue și durabile cu resoluțiune bărbătească și consciințiositate, vom împlini fără șovăire chemarea noastră. Până acum însă, rezultatul acestor uneltiri se reduce la faptul, că nisce resleți formal au părăsit șirurile noastre, intrând în tabăra străină și contrară, dar și din acoștia după cum s'a observat la sêrbătoarea născerei Domnului, unii aici în biserica aceasta s'au închinat lui Dumnezeu. Totuși din precauțiune vă zic, Iubiților! cu s. apostol Pavel: „Fraților mei, fiți tari în Domnul și în puterea tăriei lui!... căci nu ni este lupta în contra cărnei și sângelui, ci în contra începătorilor și puterilor și a domnilor întunorecului lumii acesteia, în contra spiritelor rele din înălțimi. Pentru aceea luați toate armele lui Dumnezeu, ca să vă puteți împotrivi în ziua cea rea și toate îndeplinind să stați. Stați deci, încingându-vă coapsele voastre cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății și încălțându-vă picioarele în gătirea evangheliei păcii: preste toate luați pavéza credinței, cu care veți învinge toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului; și luați coiful mântuirii și sabia spiritului, care este cuvântul lui Dumnezeu“²⁾.

Nu este altă mântuire pentru noi și alt loc de adăpostire decât în biserica noastră ortodoxă-națională. Moșii și strămoșii nostri au

¹⁾ I. Cor. II, 8.

²⁾ Pilde XI, 5, 8, 10.

³⁾ Filipeni VI, 10, (12—18).

suferit chinuri și necasuri cumplite, dar n'au părăsit-o, din contră au apêrat-o și scutit-o cu brațul lor vênjos, când timpuri mai furtunoase decât acestea, năpădiau asupra lor. Ferul și focul n'au înfrânt tãria credinței lor; momelile și promisiunile vane n'au zădărnicit statornicia lor: iar nobilimea noastră foarte numêroasă din cnezatele (districtele) privilegiate banatice, precum și alții, pãrãsind legea, au pãrãsit limba și obiceiurile noastre și astăzi, își reneagă trecutul pãrinților lor, pre când rudele lor de aceeaș trupină cu nume identice ținând legea, poartă și azi portul și vorbește și acum graiul nostru. Biserica noastră nu este intolerantă, nu poate însă sta indiferentă, când sêcurea taie la rãdêcina ei. Nu turburăm liniscea și pacea nimêruia, dar nu putem suferi, ca alții sub pretexte false sê lovească așezemintele noastre cele mai prețioase și mai sante, voim sê trăim respectând și respectați, iar jug strêin nu ne trebuie spre a întări cu cerbicele noastre, domnia și puterea altuia.

Biserica noastră nu s'a schimbat în decursul vremii, ci și astăzi stă neclătită pe temelie așezată de Întemeietoriul ei dumnezeesc Isus Cristos și de apostoli. Pãstrăm dogmele nestrãmutate, dupã cum le-au formulat soboarele ecumenice, susținem disciplina și cultul dumnezeesc nealterat, dupã cum le-am erezit prin s. tradițiune și în consequență perhorescãm și lãpêdãm toate reformele și înoirile pre acest teren. În timpurile trecute am suferit mult, unii având o ierarhie strãinã, iarã alții fiind zecimi de ani fãrã ori-ce ierarhie, dar apoi timpurile cercãrii finindu-se, prin grația actualului Monarh, a Majestãții Sale bunului Împêrat și Rege Francisc Iosif I., și prin jertfele și silințele bãrbaților nostri providențiali, am ajuns sê avem azi metropolie cu episcopii sufragane naționale. Organismul nostru intern aministrativ, sê regulează dupã o constituțiune atãt de liberală; încât pãreche nu cred sê aibã în organismul altor biserici de pe întreg pãmântul. Aici bogatul și sôracul, înțeleptul și necãrturariul, domnul și sluga într-o asemenea drepturi sunt. Poporul suveran în limitele definite de statutul organic administreează afacerile externe bisericesci, școlare și fundationale, și liber exercitează controlul și își alege funcționarii sêi dela clopotari și pãnã la cel mai înalt dignitaru și cap bisericesc, adecã: metropolit. Cã vor fi neajunsuri admit, cãci acestea au fost, sunt și vor mai fi și la noi și la alții, cari sê cred mai sus decât noi. Dar fie-care dintre noi trebuie sê aibã în vedere interesul public bisericesc și sê scie, cã nu avem sê âmbilãm în voia nimêruia, ci cu toții avem sê plinim voia Aceluia, carele ne este Cap nevôzut și Cãruia avem sê ne închi-

nãm și sê slujim cu tot cugetul nostru. Oameni fiind, vom greși, dar pentru aceea ne rugãm: „și ne iartã noauã greșelele noastre, precum și noi iertãm greșiților nostri“. Deci Iubiților! curmând pentru acum această întrebare gingașã, vê leg pre voi de cenușa strãmoșilor vostrii, cari zac așternuți cu fața spre rêsãrit și nu spre apus împrejurul acestei s. biserici, sê nesocotiți glasurile cobitoare, cari vê îndeamnã a lãpêda credința, și a vê despãrți de această casã, unde lacrima și suspinul pãrinților vostrii alinate au fost și unde sufletele lor odihnã și mântuire au aflat.

Lãpãdați patimile voastre, dar nu credința și biserica voastrã și nu vindeți sufletele voastre, cãci legea noastră, nu moarte ci vieatã este tuturor.

În anul trecut 1897, fericita fundatoare „Ana Nedelco n. Hauptmann“ a reposat la 7 (19) Decembre în Domnul, fiind înmormentatã conform dispozițiunilor ei în cimiteriul comun din Budapesta și nu în capela noastră din cimiteriu, la 9 (21) Decembre. Pentru sufletul marilor binefãcători Alesandru și Ana Nedelco s'a ținut la 12 (24) Decembre s. liturgie și pãrãstas. Fundațiunea dupã detragerea tuturor speșelor și a legatelor, sê vã apropia la 50.000 fl. și va servi de ajutorare neguțãtorilor, mãestrilor și economilor nostri, dupã rânduiala stipulatã de fundatori.

Ca un fapt îmbucurãtoriu, putem înregistra în cronica anului trecut sporirea averei bisericesci prin cumpêrarea realitãților Dlui Vasile Fogarasy, în valoare de 60.000 fl cari cu timpul vor servi scopurilor bisericesci, precum și cumpêrarea jumetãții casei Dlui B. Patzel, în scopul așezãrii școalei superioare de fetițe.

În sfêrșit, poftindu-vê an nou fericit tuturor, vê zic: binecuvântarea lui Dumnezeu cu darul și cu a sa iubire de oameni, sê fie prestê voi toți, acum și pururea și în veci vecilor, Amin!

O carte de mare valoare

Sub îngrijirea profesorului dela facultatea teologicã din Cernaui, Dr Emilian Voiutschi, va apareã cãt de curênd «Psaltirea», adecã psalmii traduși dupã textul original și însoțiți de esplicãri foarte amênunțite de decedatul profesor la aceeaș facultate Isidor cav. de Onciul. Atragem încã din bunã vreme atențiunea cetitorilor nostri asupra acestei valoroase cãrți, care menitã este a ne face sê pãtrundem adevêratul înțeles al mãreților psalmi,

de cari este întrețesut întreg cultul dumnezeesc al bisericii noastre.

Care credincios al bisericii noastre nu cunoaște și nu recitează de nenumărate ori psalmul 50 (în colecțiunea evraică 51), și câți dintre noi înțeleg deplin acest psalm clasic? Pentru ca să jăstificăm valoarea «Psaltirii» decedatului profesor Oniciu, publicăm din această «Psaltire», ce în curând va apărea.

Psalm 51

1. Superiorului cântarea lui David.
2. Când au venit la dîsul Natan profetul după ce intrase la Batșeba.
3. Îndură-te de mine Dumnezeu după bunăta-ta, și după mărimea îndurărilor tale șterge fără-delegile mele.
4. Mult mă spală de fărădelegea mea, și de păcatul meu mă curățește.
5. Că fărădelegile mele eu le cunosc, și păcatul meu înaintea mea este pururea.
6. Ție, singur ție, am păcătuit și ce e rău înaintea ta am făcut, pentru ca să te arăți drept când vorbești tu, și fără de prihană când judeci tu.
7. Iată în fărădelege m'am născut, și întru păcat m'au conceput maică mea.
8. Iată adevărul iubesci în rărunchi, și în ascuns înțelepciune mă învață.
9. Espiază-mă cu isop, ca să fiu curat, lă-mă*) ca mai mult decât neaua să mă albesc.

(Explicare)

Cuprinsul. Cuprins de muștrările conștiinței și de căință, autorul cu înfrângere și umilință se roagă lui Dumnezeu, ca să-i erte păcatele sale. El mărturisește, cumcă greu au păcătuit înaintea lui Dumnezeu, dară omul din firea sa este ființă slabă. Dumnezeu iubescă adevărul și dreptatea, pentru aceea se roagă, ca Dumnezeu să-l învețe aceste, și ertându-i păcatele, să-i deie iarăș grația sa ca mai înainte. Pre cei păcătoși el îi va învăța căile lui Dumnezeu. Se roagă mai departe, ca Dumnezeu să-i erteuciderea, care au făcut-o, pentru care-i va vesti lauda, de oare-ce Dumnezeu nu are plăcere de sacrificie, ci de înfrângere și căință adevărată. În urmă se adaugă o rugăciune către Dumnezeu, ca să aibă îndurare de Ierusalim, ca să i-se restaureze zidurile, căci atunci cu bunăvoință va primi sacrificiile, aduse amăsurat prescriptelor legii cu inimă plină de pietate.

Autoriul. Psalmul după cum arată suprascierea, e compus de David. În versul 2 se arată și timpul când au fost compus, și anume după ce la cuvântul lui Dumnezeu profetul Natan îl muștrase pre David pentru păcatul desfrînării comis cu Batșeba soția lui Uria. În II.

Sam. 11—12. se spun aceste pe larg, că adecă David, după ce păcătui cu Batșeba și văzând cum că urmările păcatului încep a se arăta, el pentru ca să și-o poată lua de soție și așa păratul său să nu se vedească, au pus la cale perirea lui Uria. Cele din urmă două versuri însă, adecă 20 și 21, se par a fi un adaus făcut de un scriitoriu sânt în timpuri mai târzie, anume pe timpul captivității babilonice.

Vers. 3. *Îndură-te de mine Dumnezeule după bunăta-tea ta, nu mă judeca după greutatea păcatelor mele, ci după nemărginita ta bunăta-te, care o arăți către cei căzuți, ce să întorc către tine cu adevărată căință. Și după mărimea îndurărilor tale șterge fără-de-legile mele.* În textul evreesc cuvântul, care s'au tradus cu *îndurări*, arată îndurarea aceea, care o arată o maică către pruncul său. Așadară după mărimea îndurărilor ca de maică, cari le arăți către oameni. *Șterge*, în loc de iartă, ca cum păcatele omului le-ar scrie Dumnezeu într'o carte, pentru ca să fie pedepsite. *Fără-de-lege* este păcatul făcut cu conștiință și premeditare.

Vers. 4. *Mult de multe ori, mă spală de fărădelegea mea, ca un vesmânt pătât și necurat, care pentru ca să fie curat, trebuie lăut de multe ori. Și de păcatul meu mă curățește, considerându-se păcatul ca o pată grețoasă, carea necurățește pre om.*

Vers. 5. *Că fărădelegile mele eu le cunosc, mă știu, că sunt păcătoș mare. Deși în momentul păcătuirii mintea mi-au fost întunecată de patimă, acum după muștrarea, care mi-ai dat prin profetul Natan, cunosc deplin mărimea păcatului meu. Și păcatul meu înaintea mea este pururea. Amintirea păcatului mă torturează pururea, urciunea lui îmi stă totdeauna înaintea ochilor.*

Vers. 6. *Ție, singur ție, am păcătuit.* Păcatele mele nu erau cunoscute oamenilor, și eu am fost pus la cale, ca ei nici să nu le cunoască. Păcatul meu cu Batșeba, pre care am adus-o la necredință către bărbatul său Uria, au fost în ascuns, tot așa în ascuns am făcut scire generalului meu Ioab, ca pre Uria să-l pună în locul cel mai periculos al luptei, doară ar cădea de mâna dușmanilor, ceea-ce s'au și întâmplat. Prin urmăre din partea oamenilor nu așa avea nici o grijă. Dară tu le știi toate, și cele mai ascunse ale omului. Înaintea ta nu pot trece de om drept, ca înaintea oamenilor, cari nu știu de păcatele mele, prin urmăre *ție, singur ție* am păcătuit, tu știi toate faptele și cugetele mele, tu unicul esci acela, care mă judecă după dreptate și mă poate pedepsi după cuviință. *Și ce e rău în ochii tei am făcut, ceea-ce opresci și condamni tu, tocma aceea am făcut.* Pentru ca să te arăți drept când vorbești tu. Păcatele mele, cari le-am făcut întru ascuns, eu acum le mărturisesc în auzul tuturor, pentru ca, muștrându-mă pentru fărădelegile mele să te arăți drept, să se arete, că dreptate ai tu când vorbești tu, când prin Natan mă muștri; și fără prihană când judeci tu, să vadă, să cunoască fie-cine, că dreaptă este sentința, care a-i rostit-o, meritată pedeapsa, care a-i decretat-o asupra mea.

Vers. 7. *Iată întru fărădelege m'am născut, ș. m. d. cuvinte, prin care David cunoșcându-și păcatul, să*

*) Lă-mă=spală-mă; de aci născut=nespălat.

roagă judecătorului său, lui Dumnezeu, ca considerând firea cea slabă a omului, să-l judece cu bunăvoință și îndurare. Omul acum din născare e aplecat spre răutăți, din firea sa omul e aplecat către păcat și pentru aceea cu greutate îi este a rezista.

Vers. 8. *Iată adevărul iubesci în rărunchi*, adică în lăuntru, în inima omului. Tu voesci, ca omul în lăuntru să fie străbătut de adevăr, adică din inimă cu toată sinceritatea să se nevoiască către virtute și pietate adevărată. *Și în ascuns înțelepciune mă învață*. Autorii de și recunoaște păcatul său și se căsesce de dânsul, totuși cunoscând firea cea slabă a omului, știe, cum că nu se va putea feri de păcat, dacă Dumnezeu nu-l va învăța înțelepciune, adică dacă nu-i va arăta și nu-l va învăța cum să se întocmească viața. *În ascuns*, adică în lăuntru, în inimă. Cuvântul din textul evreesc *tuchoth* (טוחות) înseamnă *rărunchiu* și e dedus dela verbul *tuach* (טוח) au uns, au acoperit. De aici deci Alesandrina cuvântul *tuchoth* l-au tradus cu *ἀδηλα* și după dânsa a noastră cu „cele nearătate”. După această traducere înțelesul ar fi: *iată adevărul iubesci, cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii tale, adică adevărul cel ascuns, mi le-ai arătat mie*. Cele ascunse ale înțelepciunii se cuprind însă întru aceea, ca omul păcatele sale să nu le acopere, ci cu căință să le mărturisască înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru ca să se îndrepte și să ia ertare. Adevărul acesta sau înțelepciunea aceasta însă pentru cei mai mulți dintre oameni este ascunsă, ei nu o știu sau nu voesc să o știe. Lui David însă Dumnezeu i-au deșteptat-o, căci el păcatele sale și le-a recunoscut și le-a mărturisit.

Vers. 9. *Espiază-mă cu isop, ca să fiu curat*. Prin cuvintele aceste reflectează David la ritualul prescris pentru curățirea celor necurățiți prin cadavre sau prin lepră, după care ei aveau să fie stropiți cu un mănunchiu de isop. Isopul era o plantă mică, din care se făcea un struț, care la cei necurățiți se muia în apă mestecată cu cenușă din sacrificiul vacii roșie, iară la leproșii vindecați în apă de izvor sau de fântână mestecată cu sângele unei paseri, și cu aceste se stropea cel ce avea să se curățască (vezi Archeol. mea pag. 452—455). *Lă-mă ca mai mult decât neaua să mă albesc*. Se asemenează cu o îmbrăcăminte petată și necurată, carea cu cât se lă mai mult, cu atâta să face mai albă. David deci se roagă; ca Dumnezeu să-l laie și pre dânsul de petele și necurăția păcatului, ca să se facă mai alb decât neaua, să devină cu totul curat. Coloarea albă în s. scriptură e icoana nevinovăției.

(Va urma)

Inscripțiuni de prin biserici derimate

În Nr. 47 al acestei foi (a. tr.) s'a publicat descrierea unui „*prapor vechiu, interesant*” zugrăvit la anul 1762 și păstrat, până în ziua de astăzi în biserica Sântului Ioan din Caransebeș.

În aceea iconografie s'a zis între altele, că:

„Zugrăveala bisericăscă, esecutată tot de acel *George Diaconoviciu*, se mai poate vedea prin diferite părți ale Bănatului.

„Așa îmi aduc aminte a fi cetit — cam pe la 1880 pe iconostasul vechei, acum demolatei biserici dela *Murava* (Șemlacul-mare) următoarea inscripțiune, pe carea numai după memorie o înșir aici, lipsindu-mi la moment facsimila, ce am fost făcut-o atunci.”

De astădată ne aflăm în pozițiunea da'o publica în transcripțiune autentică după originalul cirilic. Iată-o:“

„*Acastă sântă biserică de nou s'au zidit și în-podobit cum se vede cu cheltuiala a tot sată, ajutând și mult îndemnând jupânul obercnez Nicola Luchici, fiind zugraf George alu Vasile Diaconovici din Ungro-Vlahia de la Tismana-Mănăstere, fiind cnez Moise Mărtinaș αφορ (1774)*”.

Crezând, că va fi bine să publicăm astfel de inscripțiuni adunate în decursul unei activități arhitecto-epitaphice de douezeci de ani, pentru ca nu cumva să se peardă pentru totdeauna, și fiind noi convinși, că vor putea când va servi ca material nu numai pentru *istoria locală* a respectivei comune, și chiar și ca material pentru *istoria culturală* a întreg poporului român, așadar ne permitem a publica de astădată și unele inscripțiuni, ce le-am decopiat în Aprilie 1885 de pe zidurile vechei, biserici de la *Borlova*, cea demolată în primăvara aceluși an, și în locul căreia s'a edificat, sub conducerea arhitectonică a subscribului, actuala nouă biserică frumoșică din interesanta comună *Borlova*.

Acest sat, situat spre răsărit în apropiere de Caransebeș, la poalele giganticilor munți confinari „*Țarcu*” (2196 m.) și „*Muntele-mic*” (1806 m.), după cari se află punctul de convenire al hotarelor Bănatului timișan cu acelea a României și a Transilvaniei — e locul de nascere a distinsului actual director al pedagogiei române din Caransebeș, a Domnului *Patriciu Drăgălina*.

Din următoarele inscripțiuni se va vedea, că familia *Drăgălina*, autohtonă și de frunte în *Borlova*, nu numai, că a dat acestei comuni încă din vechime mulți preoți haunici, ci că *Drăgălinescii* au și știut pururea să jertfească pe altariul bisericii și națiunii.

Voiu reproduce acum inscripțiunile culese de pe interiorul zidurilor vechei biserici, așa precum mi-le-am fost notat în ziarul meu dela 1885, imediat înainte de începerea demolării, anume la 8/20 Aprilie.

a) În *proscomidieriu*, (la nordostul sanctuariului):

„*În zilele pré luminatului și stăpânitoriului Împăratului și Craiului nostru Franciscus întâilea sau zugrăvit această s. biserică prin ostenela acestor mai jos însemnați Domnelor protopresbiter Ioan Tomici, Nicalae Drăgălina parochu Borlovi, Grigore Gareu ferștar, Petru Musteța fraitar, Petru Cocie*

epitrop, Mitru Franț crâșnic, Solomon Izvêrceanu, Iancu Mățășescu, I. . .

b.) Pe parapetul proscomidierului:

„Acest sfânt altar sau zugrăvit cu cheltuiala D'lor: cinstitul preot Nicolae Drăgălina și feciorul seu Ioan, pitropul Petru Cocie și soțiu sa Maria, Domnul feșter V... Ursălescu, Mitru Leorinți, Gligore Gareu... Chiriac Drăgălina căprari, Antonie Bălba, Petru Freanț Mihail Velceleanu“.

c.) Pe zidul sudic, la mijloc, față 'u față cu intrarea laterală (a bărbaților):

„Acastă s'tă biserică sau zugrăvit prin ostenele preotului Nicolae Drăgălina cu cheltuiala reposatului pitrop Petru Cocie de-npreună cu soția lui Maria cu ajutorii pitropilor Mitru Leorinți, Solomon Izvêrceanu, căprariul Chiriac Drăgălina prin truda Dumnului Dimitrie Jigorea și Ioan Drăgălina. Prin mine Mihail Velceleanu Moaler-maistor din Docnecea.“

„În Borlova în 2 Octomorie 1836.“

1.) Cine a fost „Zugravul“ George alu Vășile Diaconu din Ungro-Vlahia, de la Tismana Mănăstere (1736 — . . ?)

2) Cine a fost „Moaler Maistorul Mihail Velceleanu“ ?

3) De unde, de la cine au învățat acești maiestri arta picturii ?

Sperăm, că în curând vom putea răspunde cu precizie la aceste întrebări, când tot odată vom încerca a și dovedi, ca orașelul montanistic „Bocșamontană“ în a doaua jumătate a secolului trecut a fost un centru cultural-artistic pentru Românii din Banatul-Timișan, ce întru câțva a ramas până în ziua de astăzi.

Adrian Diacon

La conferințele învățătoresci

Eseme practice de analiză gramaticală

(Fine)

b) Analiză etimologică.

Care e primul cuvânt în propozițiunea noastră? Sandu.

Ce fel de parte a vorbirii e Sandu? Sandu e substantiv. Pentru ce? Pentru că ne arată un nume de ființă.

Ce fel de substantiv e Sandu? Sandu e substantiv concret.

Cari se numesc substantive concrete?

Substantive concrete se numesc acelea, care se află în natură.

Ce fel de substantiv mai e Sandu? E substantiv propriu.

Cari se numesc substantive proprii?

Substantive proprii se numesc acelea, care se dau numai la o singură ființă sau lucru, rare ori la mai multe.

De care gen e substantivul Sandu? De genul bărbătesc.

Cari substantive se țin de genul bărbătesc?

De genul bărbătesc se țin a cele substantive, care ne arată o ființă bărbătească.

În care număr stă substantivul Sandu?

În numărul singular. Pentru ce?

Pentru că e numai unul singur

Când stă substantivul în numărul plural?

Substantivul stă în numărul plural, când ne arată mai multe ființe sau lucruri.

Are substantivul Sandu plural? Nu are.

În care caz stă substantivul Sandu? În cazul nominativ. Pentru ce? Pentru că răspunde la întrebările cine?

Care e cuvântul al 2 lea în propozițiunea noastră?

Cuvântul al 2 lea în propozițiunea noastră e „era“.

Ce fel de parte a cuvântului e vorba „era“? E verb.

Cari vorbe se numesc verbe?

Vorbele acelea cari ne arată ce face o ființă sau un lucru, sau care ne arată starea, lucrarea sau firea unei ființe sau unui lucru, se numesc verbe.

Ce fel de verb e vorba „era“? E verb ajutoriu.

Cari se numesc verbe ajutoare?

Verbe ajutoare se numesc acelea, cari le luăm în-țr'ajutoriu la conjugarea verbelor.

Cari sunt verbele ajutoare? Verbele ajutoare sunt: am, sunt și voi (a fi, a avea, și a voi)

În care mod, timp, număr și persoană stă verbul „era“? Verbul „era“ stă în modul indicativ, timpul Imperfect, persoană a 3-a, în numărul singular.

Care e al 31-lea cuvânt propozițiunea noastră? Al 3 lea cuvânt în propozițiunea noastră e „plugariu“.

Ce fel de parte a cuvântului e vorba „plugariu“. Verbul „plugariu“ e substantiv.

Ce fel de substantiv e? E substantiv concret. Pentru ce? Ce fel de substantiv mai e „plugariu“?

E substantiv comun. Bine.

Care se numesc substantive comune?

Substantive comune se numesc acelea, cari se dau la toate ființele sau lucrurile de acelaș fel.

În care număr stă substantivul acesta? În numărul singular. Pentru ce?

Cum va fi în numărul plural? plugari.

Cum e substantivul acesta articulat sau nearticulat?

Cum va fi articulat? în numărul singular? în numărul plural?

De care gen e substantivul plugariu? De genul bărbătesc. Pentru ce? Ce fel de artichu primesc substantivele de genul bărbătesc?

Substantivele de genul bărbătesc primesc în singular artichul. ul și le iar în plural artichul „i.“

În care caz stă substantivul plugariu? În cazul nominativ. Câte cazuri au substantivele?

Substantivele au 5 cazuri: 1 Casul nominativ, 2 Casul genitiv, 3 casul dativ, 4 casul acusativ și 5 casul vocativ.

Declină-mi substantivul „plugariul“, în numărul singular? în numărul plural?

c) *Analiză fonetică*

Vorba „Sandu“ cu ce fel de literă e scrisă?

E scrisă cu literă mare. Pentruce? Pentru-că propozițiunea totdeauna se începe cu literă mare. Bine. Dar deacă ar fi vorba Sandu la mijlocul propozițiunii cum am scria-o atunci?

Atunci încă am scria-o cu literă mare. Pentruce? Pentrucă e substantiv propriu, și substantivele proprii totdeauna se scriu cu literă mare.

Din ce am zis noi, că constau cuvintele?

Cuvintele constau din „silabe“

Câte silabe sunt în cuvântul „Sandu“?

Sunt două silabe. Care e silaba întâia? „San“; care e a doua? „du“.

Fiecare silabă din ce e făcută? Din litere. Câte litere sunt în silaba întâia? Trei. Cari sunt acelea? S, a, n. Câte litere sunt în silaba a doua? Doauă. Cari sunt acelea? d, u.

Acum să-mi spuni câte litere sunt în cuvântul întreg? Cinci. Cari sunt acelea? S, a, n, d, u.

Să-mi spuni acum de câte feluri sunt titerile?

Literele sunt de două feluri, *vocale și consonante*.

Cari litere se numesc vocale?

Vocale se numesc literile acelea, cari se pot răspunde tare singure.

Câte vocale sunt în cuvântul „Sandu“?

Sunt două vocale, a și u.

Cari litere se numesc consonante?

Consonante se numesc literile acelea, cari nu se pot răspunde tare singure, ci numai cu ajutorul unor vocale.

Câte consonante sunt în cuvântul Sandu?

Sunt trei consonante S, n, d.

Acum să-mi spui cum sunt sunetele din cuvântul „Sandu“, primitive sau derivate? Sunt toate primitive. Bine! Dar în privința modului de pronunțare cum se numesc consonantele S, n și d?

Se numesc „consonante dentale“ pentrucă le pronunțăm mai mult cu ajutorul dinților, și anume: S este șuerătoare, n este moale, iar d este mută.

Tot astfel purcedem și la celelalte cuvinte sau vorbe din propozițiune.

Ce s'a pus la urmă propozițiunii?

La urma propozițiunii s'a pus un punct (.). Pentruce? Pentrucă să arătăm, că sa sfârșit propozițiunea. Și încă pentru ce? Pentru că propozițiunea aceasta după însemnare e o propozițiune afirmativă.

George Cătană

Cu 1 Ianuarie a. c. se deschide nou abonament la „Foaia diecesană“ sub condițiunile din fruntea foii. Tot odată se aduce la cunoștință P. T. Domni restanțieri, că nu li se mai trimite foaia, până ce nu își plătesc restanțele de abonament.

Administrația „F. D.“

Varietăți

Botezul Domnului. Aceasta mare zi s'a sărbătorit cu toată solemnitatea și demnitatea aici, în centru diecesei noastre. Sânta liturgie în aceasta zi a fost celebrată de Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, asistat fiind de Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit Filaret Musta și de preoțimea din loc. Sântirea apei în aceasta zi s'a plinit la *Crucea din piață* în prezența unui public foarte mare. Nici de astă dată nu a lipsit compania de onoare, care sub comanda Dlui căpitan *Alexandru Bussu* a dat salve.

Hirotonire. Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan a binevoit a sănti în ziua de Botez întru diacon pe profesorul de teologie, *Gherasim Sêrb*.

Cas de moarte. Domnul Vasiliu Olariu episcop în Hauzescei, ne scrie: „Că inima înfrîntă de durere aduc la cunoștința tuturor amicilor și cunoșcuților, că bravul și neuitatul învățătoriu *Panteliemon Giurgioniu* a reposat în 3 Ianuarie a. c. în etate fiind de 55 ani. Decedațul a fost cu trup cu suflet numai pentru școala devotat, și cu puțină pregătire didactică dară prin o ninsuință admirabilă, a dat cel mai bun examen, cu puțină excepțiune între învățătorii tractului protopresbiterial al nostru. În 4 Ianuarie s'a înmormântat cu o poampă ne mai văzută în comuna noastră Hauzescei, la pogrebania celebrată de preoții noștri *Porfiriu Petroviciu* și *Simeon Lugoșan*, apoi de veteranul paroh *Ioan Daminescu* din Gladna-română, toți locuitorii comunei, cu deosebire elevii de școală plâneau foarte doios și din inimă perderea crescătoriului lor, ba era admirabil, că până a zăcut numitul decedat pe patul durerilor, zi de zi se străcorau elevii la densusul, poftindu-i grabnică însenătoșare. Storsu-s'au destule lacrimi dela toți participanții, vezând tânguirile elevilor, și toți au exprimat: În veci și neuitată va fi pomenirea lui“.

Dare de samă și mulțămire publică. Pentru ajutorarea școlariilor lipsiți de mijloace dela școala populară română din Caransebeș s'a întreprins o colectă, la care au binevoit a contribui: Prea Sântia Sa Dl Episcop *Nicolae Popea* 6 fl; Dl *Ilie Curescu* președintele Comunității de avere 5 fl; Societatea funcționarilor 5 fl; Prima cassă de păstrare 5 fl; Prea Cuvioșia Sa Dl Arhimandrit *Filaret Musta* 3 fl; Dl *P. Brancoviciu* 3 fl; Dl *A. Ghidiu* protopresbiter 2 fl; Noaua cassă de păstrare 2 fl; Dnii *P. Șandru* preot în Teregova, *Ion Mihaiu*, *Dr. C. Popasu*, *Ioan Madincea*, *Ioan Lințu*, *Iosif Bălan* prof; *Dr. Iuliu Olariu*, *Popp maior*, *Jumanca căpitan*, *Tr. Barzu* as. cons., *Ign. Fűsztas* apotecariu, *C. Pepa* forestier, *V. Damșia* când. de adv., *Ioan Stoian* paroh, *Dr. Tr. Badescu* secret. cons, *Trifu Radu*, *Iuliu Musta* paroh. *G. Rudeu* protopretore, *Danciu*, *Iefta Biju*, *G. Stan*, *Gr. Vădrariu* căpitan, *C. Burdia* primariu, *Mircea Ionescu*, *Săcălăzan*, *Ion Mărin*, *Diemer*, *A. Seracin*; Dnele: *Măria Lințu*, *Maria Bălan*, *Elena de Iacobiciu*, *Maria Nedics*, și *Dșoara Elena Btju* câte 1 fl; Dl. *Petru Răbăgia* 70 cr.; *Lazăr*, *Ion Jumanca*

Nicolae Pania, G. Suci, Ilie Pătrău, Petru Deregătoriu, A. Sequens prof., I. Lichtnekert, D. Popoviciu, G. Popoviciu, M. Vernichescu, P. Domil, I. Bartolomei, X, I, S., P. Rădoi, C. Dragomir, Mita Răbăgia, Bastius, P. Drăgălina, N. N. G. Petrescu, P. Bêca căpitan; Dnele Carolina Boltres, Cristina Zsivan, Elis. Moșiu, Veti Popoviciu, n. Moater câte 50 cr.; Dl. George Jumanca, G. Nicoară, D. Ogranoviciu, S. Ogranoviciu câte 40 cr.; A. Suci 30 cr., A. Novac 34 cr., Berta, N. N., N. N. Azu Birnescu I. Ianculoviciu, M. Ponciu, M. Sporia N. Novacescu, M. Petcoviciu, Versavia Sporia, Ilca Țuican, St. Stamatoviciu câte 20 cr. Dl. Petru Valușescu 25 cr. Dl. Fiola a dăruit 2 căciule în preț de 1 fl. 40. Aducem și pe calea aceasta marinimoșilor donători cele mai sincere mulțămite. Caransebeș, în Ianuarie, 1896. Dr. P. Ionescu, profesor de pedagogie, Elena Biju învățătoare.

Mulțămită publică. „Domnul Ioan Canidachy, proprietariu d'aici, iar de presinte mare comersant de rimători în Steinbruch, a binevoit să doneze bisericeii noastre o cassă verthaimiană pentru păstrarea ornatelor și a altor lucruri scumpe. Deoarece dl. I. Canidachy nu numai prin aceasta donațiune și-a aretat marinimositatea sa, ci a făcut și alte contribuiri însemnate de câte ori i s'a cerut sprijinul, nu putem a întrelesa de a-i aduce pe calea publicității cea mai adencă mulțămită dorind, ca să afle cât de mulți imitatori în comuna noastră bisericească. Orșova, la 30. Decemvre 1897 George G. Ioanoviciu pres. com. paroch T Hențu not. com. par.“

— Smeritul *Moise Gușcă* din Călnic mulțamesce și pe această cale acelor buni creștini, cari contribuind cu denariul lor i-au cumperat opul în trei tomuri: Dogmatica ortodoxa de Macarie. Acești contribuenți sunt: Costa Cărbăș și Ioan Crina epitropi, Ioan Todor, Petru Găscă, Ioan Isae, Ioan Trușan, Moise Becinegă, Petru Ignea, Ioan Bârlea, Pavel Daina, Petru Trucă, Petru Lațcu, Petru Panta, Ioan Măda, Anica Azum, Lazar Petrică --- fie care cu câte 60 cr.

Posta Redacțiunii

Dlul R. Idei frumoase, dar puțin desvoltate. Nu putem publica.

Bibliografie

„Enciclopedia Rom.“ A apărut fasc. VI., pag 473 568, care cuprinde preste 1100 articole, adecă aproape întreg restul titlilor cu inițiala B. (Beurnonville — Brândză).

Acest fascicol se distinge față cu cele premergătoare prin bogăția extraordinară a materiilor de interes special românesc. Astfel găsim aici între articolele *geografice*: Bicaz, Bihor, Bistrița, Blaj (ilustr), Bocșa, Botoșani (ilustr.), Brad, Braa (ilustr.), Bran, etc., iar în materie *istorică* rom.: Bogdan și Bolochoveni (de D. Onciul), Bogomilii (de M. Străjan), Bonfinius și Bornemisza (de I. M. Moldovan). Brancoveanu, etc. Cu deosebire bogat este materialul *biografic* rom., din care amintim art. Bianu, Bibescu, Blajovici, Blaramberg, Bob, Bodnărescu, Boerescu, Bogdan, Bohățiel, Bojadji, Boiu, Bojinca, Boliac,

Bolintineanu, Bologa, Borgovan, Bosco, Bosian, Botta, Brailoiu, Bran, Branisce, Brândză, etc. Dintre celelalte articole mai însemnate remarcăm: Biblioteca (B.-le rom.; de (Radulescu Motru), Boalele mentale (Dr. Sutz). Bocet (M. Străjan), Bordeiu (Dr. I. Felix). Botanica, Inst. bot. ei Grăd. bot. (M. Vlădescu), Așezemintele Brancovenesci, etc. În fine mai amintim art. Boemia (Urban-Iarnik). *Ilustrațiunile* (executate de renum. firmă Angerer et Göschl în Viena), sunt foarte frumoase. De interes deosebit sunt: Catedrala, mitropolia și institutele culturale din Blaj, Institutul botan., florăriile și planul grădinei botanice din Cotroeni, liceul și bis. Sf. Gheorghe din Botoșani, planul portului și un tablou al docurilor din Brailă, Așezemintele Brancovenesci din Bucuresci, apoi mai multe ilustr. de zoologie (Blennius, Bison), etc.

Acest cuprins bogat al unui singur fascicol, cu toate că n'am amintit nici a 20-a parte a articolelor, ne dă o icoană destul de elocuentă pentru aprecierea însemnătății deosebite și a dimensiunilor uriașe ale acestei întreprinderi, unice în literatura română.

Amicii progresului cultural al poporului nostru trebuie să simtă o satisfacție deosebită. Văzând că asemenea publicațiune s'a putut realiza la noi fără nici un sprijin extraordinar, numai prin muncă perseverantă și desinteresată. Este îmbucurătoriu îndeosebi, că literatura noastră în butul greutăților incomensurabile, ce le întâmpină o asemenea lucrare, a putut face în ramul enciclopedice un început atât de mulțămitoriu.

Fascicolul VI., față cu cele premergătoare denotă un nou și însemnat progres; el arată că direcțiunea Enciclopediei, trecută preste greutățile începutului, înaintează cu pași tot mai siguri în realizarea uriașei sale întreprinderi.

Din avisul publicat în fruntea fascicolului amintim, că direcțiunea renunțând la conlucrarea acelor autori, cari până acum nu i-au trimis manuscriptele la timp și prin acesta au împiedecat înaintarea mai repede a publicațiunii, iar editorul instalând o tipografie proprie pentru Enciclopedie, cu începere dela anul nou fascicolele se vor putea publica la intervale de 6 săptămâni.

Abonamentele se fac la librăria *W. Kraft* în Sibiu, iar pentru România la libr. *Müller & Storck* în Bucuresci, și se primesc numai pentru publicațiunea *întreagă* (30 fasc. = fl. 30. — sau Lei 75.—); prețul de prenumerare se poate plăti însă și în rate pentru câte 5 sau 10 fascicole, a fl. 1.—, resp. Lei 2.50) totdeauna *anticipativ*. Abonaților li-se trimite numai fascicolele plătite înainte.

Publicațiune

Licitațiunea spre arendarea poenilor din pădurile Comunității de avere a fostului regiment confin romano-banatic Nr. 13 se va ținea la foresteriile concerninte în următoarele zile și adecă:

în 21 Februarie 1898 dim. la 8 oare în Ohababistra,
 în 24 Februarie „ „ „ 8 „ „ Caransebeș,
 în 18 Februarie „ „ „ 8 „ „ Teregova,
 în 11 Februarie „ „ „ 8 „ „ Orșova,
 în 15 și 16 Februarie dimineața la 8 oare în Bozovicu, ceea-ce prin aceasta se aduce la publică cunoscință.

[1] 1—1

Oficiul de economie al susnumitei Comunități de avere.